

Sygn. akt IV CSK 617/18

POSTANOWIENIE

Dnia 26 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa A. T. i D. T.
przeciwko Gminie L.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 26 czerwca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki A. T.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 4 kwietnia 2018 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek radcy prawnego J. L., ustanowionego
z urzędu dla powódki A. T. o zasądzenie kosztów wynagrodzenia
w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powódka A. T. złożyła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 4 kwietnia 2018 r., którym oddalono apelację od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 29 listopada 2016 r., oddalającego powództwo przeciwko Gminie L. o zapłatę kwoty 5 151 731, 65 zł tytułem odszkodowania.

Sąd Najwyższy, oceniając – na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c.- skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy przytoczono i należycie umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., i przyjmuje skargę do rozpoznania, jeżeli jest wykazana przynajmniej jedna z nich. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

W przedstawionej skardze oparto się na przyczynie oznaczonej jako wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) w zasadzie powinno spełniać wymagania przewidziane dla zagadnienia prawnego przedstawianego przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości, których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa, istotnych dla rozstrzygnięcia. Należy je jednak postawić w sposób tak ogólny i abstrakcyjny, aby mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny. Niezbędne jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości oraz różnych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa.

Zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie, bądź w wypadku rozstrzygnięcia problemu wykazania, że zachodzą podstawy do jego zmiany bądź modyfikacji.

Powódka, sformułowała zagadnienia prawne w formie zapytań: (1) czy w kontekście przepisów art. 37 ust. 3 p.z.p. w zw. z art. 442 § 1 k.c. (przed jego uchyceniem) i art. 441¹ § 1 k.c. w sytuacji, kiedy powództwo było pierwotnie oparte na przepisach art. 36 ust. 1 i 3 p.z.p., a pozwana podniosła zarzut prekluzji oparty o przepis art. 37 ust. 3 p.z.p., a następnie powódki zmieniły podstawę prawną swojego roszczenia na odszkodowanie określone w przepisach art. 417 § 1 i art. 417¹ § 2 k.c., to czy złożony w sprzeciwie zarzut dotyczący prekluzji można w dalszym etapie postępowania uznać za zarzut przedawnienia oparty na przepisach Kodeksu cywilnego oraz (2) czy w kontekście przepisu art. 123 § 1 pkt 1 k.c. dokonana pomiędzy pierwszym zawezwaniem do próby ugodowej a drugim takim zawezwaniem całkowita zmiana administracyjnej linii orzeczniczej z negatywnej na pozytywną w stosunku do tej samej nieruchomości będącej jednak własnością innego podmiotu jest okolicznością uprawniającą do podjęcia próby zawarcia z organem administracji kolejnej ugody w zakresie odszkodowania, a tym samym jest czynnością przedsięwzięta przed sądem bezpośrednio w celu dochodzenia roszczenia i przez to kolejny raz przerywa bieg terminu przedawnienia.

Tak przedstawione zagadnienia w oczywisty sposób nie spełniają powyższych wymagań. Po pierwsze brak im cech generalności i abstrakcyjności, ponieważ kazuistycznie odnoszą się jedynie do elementów stanu faktycznego niniejszej sprawy. Skarga kasacyjna natomiast nie pełni roli trzecioinstancyjnego środka zaskarżenia, lecz przyświeca jej funkcja publiczna, polegająca na dążeniu do ustalenia spójnej wykładni zagadnień stwarzających powtarzające się problemy w orzecznictwie sądów powszechnych. Skarżąca sformułowała pytania jednoznacznie ukierunkowane na wydanie korzystnego dla niej rozstrzygnięcia. Po drugie skarżąca ograniczyła się do postawienia samych pytań, nie poparła ich żadną pogłębioną argumentacją o charakterze merytorycznym. Zaniedbanie tej powinności procesowej uniemożliwia w istocie kontrolę zasadności wskazanej przyczyny kasacyjnej, gdyż zastępowanie strony w tym zakresie przez Sąd Najwyższy jest niedopuszczalne.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

Wniosek pełnomocnika skarżącej radcy prawnego J. L. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego został oddalony z następujących względów. Zgodnie z zasadą rozstrzygania o kosztach w postępowaniu procesowym, mającą odpowiednie zastosowanie w postępowaniu toczącym się przed Sądem Najwyższym dotyczącym przyjęcia skargi kasacyjnej, zwrot kosztów niezbędnych do celowej obrony, w tym kosztów zastępstwa procesowego, obciąża stronę przegrywającą sprawę (art. 98 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.). Odstępstwo od niej dotyczy ponoszenia kosztów zastępstwa procesowego wykonywanego przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu dla strony, której odmówiono przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jeżeli nie uiszi ich sama strona to, stosownie do art. 22³ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 507 ze zm.), koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ponosi Skarb Państwa albo, jeżeli przepis szczególny tak stanowi, jednostka samorządu terytorialnego. Koszty te obejmują opłatę oraz niezbędne i udokumentowane wydatki ustanowionego pełnomocnika. Niemniej orzekanie o nich nie następuje z urzędu, tylko na wniosek radcy o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, zawierający oświadczenie, że nie zostały zapłacone przez stronę w całości lub w części (§ 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu - Dz. U. z 2015 r. poz. 1805 ze zm.). W skardze kasacyjnej pełnomocnik zamieścił wniosek o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że uwzględnienie tak sformułowanego wniosku mogłoby nastąpić jedynie w razie zasądzenia kosztów pomocy prawnej na rzecz zastąpionego bezpośrednio od strony przeciwnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2017 r., I CZ 94/17, nie publ.). Skarb Państwa (jednostka samorządu terytorialnego) nie jest stroną procesu, obciążenie go kosztami postępowania następuje na podstawie władczego orzeczenia Sądu, a nie poprzez „zasądzenie” należności. Zamieszczony w skardze wniosek o nie odpowiadał wymogom wniosku

o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z tytułu pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, który powinien być złożony najpóźniej w dacie posiedzenia Sądu w przedmiocie przedsądu, kończącego ten etap postępowania kasacyjnego. Nie zawierał on bowiem żądania wydania orzeczenia o obciążeniu Skarbu Państwa kosztami zastępstwa procesowego ani jednoczesnego oświadczenia co do ich nie pokrycia przez stronę. Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

aj

[aw]